

HTL-team i Borlänge samordnar stöd till hela familjen

I Borlänge pågår ett utvecklingsarbete med tvärprofessionella HTL-team, team för Hälsa, Trygghet och Lärande. Teamen har en bredd av representanter från skola, socialtjänst, kultur och fritid, arbetsmarknadsenheten och elevhälsa. Utvecklingen är en del av ett större arbete med social hållbarhet i Borlänge kommun. Därför pågår arbetet med HTL på flera nivåer: på samhälls-, grupp-, områdes- och individnivå.

Varför HTL och inte HLT?

Borlänge har valt beteckningen Hälsa, Trygghet, Lärande eftersom hälsa och trygghet betraktas som en förutsättning för lärande. Ett flertal utvecklingsarbeten i Norrbotten och Västerbotten har i stället valt beteckningen Hälsa, Lärande, Trygghet.

Pilotarbete i två skolor

Borlänge kommun står, precis som många andra kommuner i Sverige, inför flera stora utmaningar: en stor andel elever saknar gymnasiebehörighet, många barn växer upp i barnfattigdom och det finns stora skillnader i sysselsättning och skolresultat mellan olika områden. Det var en viktig utgångspunkt när Borlänge satte igång sitt utvecklingsarbete inom TSI hösten 2018. I arbetet testar Borlänge kommun HTL-teamen på två kommunala F-6-skolor: Tjärnaskolan och Nygårdskolan. Båda skolorna ligger i områden med sociala utmaningar.

”HTL-team skola” arbetar konsultativt

Teamen leds av en samordnare och har representanter från kultur och fritid, socialtjänstens öppenvård, socialtjänstens försörjningsstödsenhet och arbetsmarknadsenheten. Elevhälsan är representerad av bland annat skolsköterskor, kurator, socialpedagog och logoped. Skolornas respektive rektor alternativt biträdande rektorer deltar också i teamen.

HTL-teamen på skolorna har en konsultativ funktion. Någon av medlemmarna i HTL-team skola eller personal på någon av pilotskolorna kan komma till teamet och anonymt diskutera något som bekymrar kring ett barn eller deras familj för att få stöd i att hantera situationen vidare. Det har också arbetats fram en samtyckesblankett som man kan be vårdnadshavare skriva under för att teamet ska kunna prata om barnets helhetssituation utan hinder av sekretess.

Teamen kartlägger sedan gemensamt barnets och familjens situation och behov av stöd med inspiration från arbetssättet *Signs of Safety*, som handlar om att hitta lösningar utifrån det som fungerar bra och om att inkludera både barnet och familjen.

”HTL-team barn” erbjuder samordnade insatser

Om skolans HTL-team bedömer att det behövs kan de erbjuda samordnade insatser från ett individuellt anpassat tvärprofessionellt team, ett så kallat *HTL-team barn*. Teamet fokuserar på hela familjens situation och kan bestå av såväl professionella som representanter från civilsamhället och personer ur familjens eget nätverk. Familjen är en självklar och aktiv del i HTL-team barn. Cecilia Wagneryd berättar:

– Vi vill ha barnet och familjen i fokus, så att vi möter dem utifrån ett helhetsperspektiv. Om vi bara ser barnet i skolan som problembärare är det risk att vi förbiser saker i barnets miljö som påverkar barnet både positivt och negativt. Här tror vi att de olika kompetenserna som finns i de tvärprofessionella teamen kommer att vara en positiv bidragande faktor till att se helheten.

Insatser på grupp- och områdesnivå

Skolornas HTL-team arbetar också med insatser på gruppnivå. Båda skolorna har analyserat vilka orsaker som kan ligga bakom bristande jämlikhet inom HTL:s tre områden hälsa, trygghet och lärande. Exempel på det som skolorna har identifierat i sina närområden är att det behövs arenor för att möta föräldrar i bland annat

- hur rutiner, kost, sömn, motion, bemötande och goda förebilder kan påverka hälsan positivt
- hur trygghet kan påverkas negativt av ekonomiska förhållanden, misstro mot myndigheter eller mot vuxenvärlden samt av brist på nätverk för vårdnadshavare
- hur man kan skapa tid och resurser för att stötta barnens lärande i den utsträckning som behövs.

Utifrån analysen har Tjärnaskolan valt att arbeta med att stärka vårdnadshavare i förskoleklass genom gruppträffar. Nygårdsskolan har i stället valt att fokusera på aktivitetsdagar för en meningsfull fritid för barn och föräldrar.

I HTL-arbetet ingår också att bygga relationer mellan invånarna och socialtjänsten, eftersom många familjer i skolornas områden saknar tilltro till myndigheter och inte nödvändigtvis känner till vilket stöd socialtjänsten kan ge. Därför arbetar skolornas HTL-team med att informera om socialtjänstens breda uppdrag, förklara ärendegången i HTL och berätta om vad en orosanmälan egentligen innebär.

Arbete på samhällsnivå genom utvecklingsgrupp och kommunledning

Utvecklingsgruppen för HTL arbetar strategiskt med utvecklingsarbetet och stödjer skolornas HTL-team. Gruppen leds av strateger med stöd av samordnare, och består av chefsrepresentanter från den centrala elevhälsan, individ- och familjeomsorgen, arbetsmarknadsenheten, kultur och fritid samt rektorer från respektive pilotskola. Viktiga representanter i gruppen är också områdessamordnaren från Region Dalarna och en följeforskare från Högskolan Dalarna.

Det övergripande ansvaret för HTL-utvecklingsarbetet ligger hos en ledningsgrupp bestående av sektorchef och verksamhetschefer för förskola, grundskola, gymnasiet, elevhälsan, individ- och familjeomsorgen, arbetsmarknadsenheten samt vuxenutbildningen. De beslutar om de övergripande ramarna för HTL utifrån kommunens mål och de tillgängliga resurserna. Cecilia Wagneryd ser att arbetet med HTL ger insikter som är användbara för hela kommunen, inte bara de verksamheter som deltar:

– Vi vet att vi inom våra olika verksamheter i Borlänge kommun möter samma familjer. I dag möter vi dem utifrån verksamheternas olika perspektiv och utifrån våra olika ansvar och uppdrag. Detta blir inte värdeskapande för Borlängebon, de ska inte behöva drabbas över hur vi valt att organisera oss. Vi behöver vi bättre på att ha familjens fokus istället för vårt eget.

Många barn med stora behov

Borlänge kommun vill kunna fokusera mer på främjande och förebyggande insatser. Andelen barn och familjer med behov av omfattande stöd är stor. Utvecklingsarbetet har därför brottats en hel del med frågor om målgrupp och balansen mellan förebyggande, främjande och åtgärdande insatser. Cecilia Wagneryd berättar:

– Vi vill naturligtvis jobba förebyggande och främjande, målet är att minska andelen åtgärdande insatser genom arbetet vi gör i HTL. Kanske är det så att det åtgärdande arbetet behöver stödjas särskilt för att vi ska lyckas med det? Samma barn kan också ha behov av förebyggande och främjande insatser på en arena, men åtgärdande insatser på en annan. Arbetet handlar om allas våra barn, och vi behöver finnas här för dem oavsett.

Stark politisk förankring

Borlänge kommuns strategiska hållbarhetsarbete gör att HTL och arbetet med tidiga, samordnade insatser är väl förankrat även politiskt. Kommunstyrelsen har fattat beslut om att prioritera jämlik hälsa, jämlik trygghet och jämlikt lärande, och för att nå dit har kommunen tagit fram en strategisk plan för kommunen som helhet. Alla politiska partier, även oppositionen, och alla kommunens nämnder har deltagit i arbetet med planen, som inte bara berör HTL-arbetet. Politiker och tjänstemän har gemensamt tagit fram problembeskrivningar för varje mål i planen, så att det är tydligt vad Borlänge behöver arbeta för.

– Från politikens sida är det väl förankrat att vi behöver arbeta för tidiga insatser. Vi vet att det är av största vikt att klara skolan, eftersom det så tydligt påverkar hur livet blir med möjlighet till försörjning och god hälsa. Det står vi bakom tillsammans, både politiker och tjänstemän, säger Lars Walter, bildningssektorchef i Borlänge kommun, och fortsätter:

– Planen, målen och problembeskrivningarna gör att alla har samma bild och plattform att utgå från. Om vi ska kunna lösa problemen måste vi ju våga se dem.

”Vi lägger rälsen medan vi åker”

Utvecklingsarbetet med HTL kommer att pågå även under 2020.

– Borlänge kommun har arbetat med systemsyn i många år, men nu sätter vi det på prov på riktigt. Vi förväntar oss att stöta på utmaningar. Gör vi inte det så gör vi inget nytt. Utvecklingsarbetets följeforskare från Högskolan Dalarna, Jessica Wide, brukar säga att vi lägger rälsen medan vi åker. Det är en bra beskrivning. Genom utvecklingsarbetet har vi hittat vägar för samverkan, och det är en viktig process, avslutar Cecilia Wagneryd.

Läs mer om HTL i Borlänge och tidiga, samordnade insatser

Om Borlänges arbete med HTL och social hållbarhet

Om TSI på Kunskapsguiden

Om TSI på Skolverkets webbplats

Om samverkan kring barn och unga på Kunskapsguiden